

SRBIJA

6 3

SPOMENIK FABRICI PODELIO ŠABAC: Omaž Zorki, ili šamar radnicima?

Aleksandra Delić

nedelja, 02. 08. 2020. u 15:51

Foto privatna arhiva

SPOMENIK propaloj šabačkoj "Zorki", koji se podiže u sklopu rekonstrukcije stambenog naselja Benska bara, u gradu na Savi izazivao je nevericu, ali i oprečne komentare u javnosti.

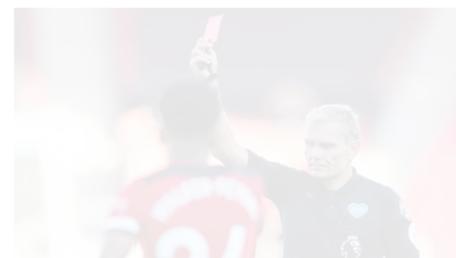
Dok se jedni sa nostalgijom sećaju sindikalnih letovanja i stanova, drugi smatraju da poduhvat ostavlja gorak ukus propasti, štrajkova, otpušnja i radničkih tužbi, dospelih čak do Strazbura.

Kao jugoslovenski hemijski gigant, "Zorka" je sa proizvodnjom od dva miliona tona robe godišnje, i gotovo 11.000 radnika, sagradila pola Šapca. Potom, stigla je kriza devedesetih, pa previranje 2000. godine, kada je u kompaniju uveden postupak takozvanog restrukturiranja, što je praktično bilo drugo ime za stečaj.

Radnicima, koji su nakon petooktobarskih promena očekivali ponovno pokretanje pogona, obećano je da će zaostale plate dobiti čim dođu nove gazde, ali je većina njih, u međuvremenu, završila na ulici. Zato su Šapčani bili pomalo zatečeni informacijom da je "Zorka", eto, baš od naslednika tadašnjeg DOS, zavredela i spomenik.

NAJNOVIJE

NAJČITANIJЕ

FUDBAL

KO KAŠLJE – CRVENI KARTON:
Korona promenila fudbalska pravila

FUDBALER koji se namerno nakašlje u smeru rivala ili sudije od naredne sezone dobijaće direktni crveni karton, objavio je

0 0

0 0

LAT • ЈИР

SRBIJA RASHLAĐIVANJE SAMO VAN GRADA: Kikinda

REGION MASOVNA TUČA U SPLITU: Teško povređen mlađi

REGION TO JE ZA NAS ZLOČINAČKA AKCIJA: Nižu se

SVET UŽAS U KIJEVU: Muškarac preti da će aktivirati

Sve najnovije vesti

Milosav Jovanović

- Drago mi je što je javnost ovu skulpturu doživela kao spomenik "Zorki". To je i bila namera. Ali, ne samo spomenik radnim mestima i sigurnosti, što je ljudima sad najbliže. Ovo je spomenik industrijalizaciji i modernosti, jer je ta fabrika u potpunosti izmenila grad, ne samo objektima čiju je gradnju finansirala, već i promenom načina življenja - kaže član Gradskog veća Šapca Igor Marsenić, zadužen za kulturu.

Marsenić dodaje da je skulptura, pod nazivom "Fabrika", delo priznatog umetnika i rođenog Šapčanina Branislava Nikolića. Zato šabačke čelnike nimalo nije iznenadilo kada su kod Nikolića videli ovaj motiv fabričke zgrade sa dimnjakom.

- Ti motivi su sve nas koji smo se rodili u Šapcu trajno definisali. Rasli smo sa "Zorkom", bila je više od fabrike za nas. Uvereni smo da je i sama lokacija u Benskoj bari najprimerenija jer je izgradnju naselja gotovo u potpunosti finansirala "Zorka". Mnogo bivših radnika stanuje i dalje tu - kaže Marsenić za "Novosti".

Radisav Jakovljević

SUVA KOŽA je čest problem LETI, obratite pažnju na ove stvari i možete REŠITI PROBLEM

Kako ćemo LETETI naredne godine? Imaćemo ELEMENTARNU

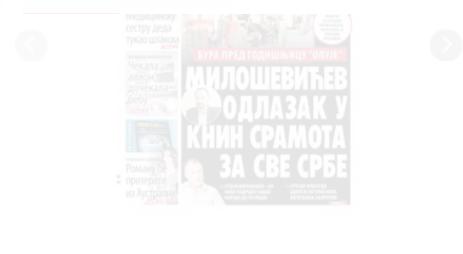

HOROR! Pucano na MAJKU I SINU jer nisu držali DISTANCU! (FOTO)

OBRATITE PAŽNJU: Ove promene NE IGNORIŠITE, mogle bi da ukazuju na

Naslovna strana

KOMENTARI

REAKCIJE

bombardovanja SRJ, smatra da optužnice

POLITIKA 54 □ 4
MARKOVIĆ: Odlazak Srbina na proslavu "Olje"

POLITIKA 39 □ 1
NEDIMOVIĆ O SASTAVU VLADE: Selektor bira tim -

DRUŠTVO 37 □ 9
VEĆINA ĆE MORATI DA SE VAKCINIŠE:

POLITIKA 27 □ 5
POLICIJA ZAUSTAVILA

Sa druge strane, Radisav Jakovljević, bivši radnik "Mineralnih đubriva" i slobodno se može reći - jedan od simbola propasti "Zorke", sa svojim kolegama, tražeći da mu se isplate zaostale zarade, stigao je do Suda za ljudska prava u Strazburu. On tvrdi da je spomenik nikao iz političkih i marketinških razloga. A glavna zamerka je to što mu, kako kaže, nedostaje veza sa istorijom i tradicijom grada.

- Najprimerenije bi bilo da su ga postavili na trg ispred "Zorkinog" solitera, međutim, tamo su iz njima poznatih razloga "udarili" Vinaverov trg - primećeju Jakovljević. - A da su hteli da budu od koristi radnicima, lokalni vlastodršci ne bi se na onakav način mešali u privatizacije koje su kasnije "kumovale" propasti cele "Zorke".

Jakovljević podseća da je 875 ljudi, koliko ih je bilo zaposleno samo u fabrici mineralnih đubriva, potraživalo 13 do 15 zaostalih zarada, a većina je imala pravosnažna i izvršna sudska rešenja. Međutim, odlukom Vlade Srbije, "Zorka" je proglašena za sistem od posebnog značaja namenjen za postupak restrukturiranja. Radnici su zato potpisali ugovore da će biti isplaćeni po dolasku novih vlasnika, ali, izigrani su promenom modela privatizacije.

Foto A. Delić

Naselje Benska bara u Šapcu

- Umesto da prodaju firmu, prodali su njenu imovinu. Nije šija nego vrat i više nije bilo u planu da nam novi gazda isplati plate. Sećate se, bili ste svedok tih događaja, kao i većina Šapčana, a kada se "Zorka" digla na noge, da bi se ugušio bunt, ponuđen je otkup potraživanja za 10 do 30 odsto vrednosti. Bilo je "uzmi ili ostavi", i nas oko 150 nije htelo da prihvati sramnu ponudu. Čak su me upitali zašto tražim svoje plate. Pa, zato što sam živ - revoltiran je i danas Jakovljević.

Vreme je za selekciju. Odbacite nekoliko stvari koje su vam već neko vreme izvor velike brige. Bilo da je reč o ljudskim resursima ili o projektima čeka vas teška odluka restrikcije zbog koje ćete se mnogim ljudima zameriti.

Horoskop

Vremenska prognoza

	Beograd	31°C	VEDRO NEBO
	Novi Sad	30°C	VEDRO NEBO
	Niš	30°C	VEDRO NEBO
	Kragujevac	28°C	VEDRO NEBO
	Subotica	29°C	SLABA KIŠA
	Vranje	27°C	VEDRO NEBO

Ostali gradovi

Kursna lista

	EUR	117.59 din
	AUD	71.29 din
	CAD	74.5 din
	SEK	11.37 din
	CHF	109.01 din
	GBP	130.7 din
	USD	99.87 din
	HRK	15.81 din
	BAM	60.12 din

Sagovornika o spomeniku "Zorki" u Šapcu ima mnogo, ali nisu baš spremni da im se pominju imena, pravdajući se uzavrelom političkom situacijom, uoči ponavljanja lokalnih izbora na 27 od 100 biračkih mesta. Jedan od onih koji su bili spremni za otvoreni razgovor je bivši radnik "Zorka transporta" Milosav Jovanović. Proveo je, kaže, 36 godina u fabrici i smatra da je skulptura šamar i njemu i njegovim kolegama.

- Kreatori spomenika ističu značaj "Zorke" za Šabac i njegov ekonomski uzlet, istovremeno izlivajući ga od najjeftinijeg materijala. Mada, ako imamo u vidu da je vizuelni identitet Šapca u proteklih nekoliko godina oličen u besomučnom betoniranju, ovaj nesrečni spomenik u potpunosti se uklapa u priču. Industriji koja je izgradila Šabac trebalo bi, ipak, dati priznanje dostojnjim obeležjem, a ne betonom i kantama farbe - kaže Jovanović.

[SVI KOMENTARI](#)

[OSTAVI KOMENTAR +](#)

Misterija 02.08.2020. 19:43

[+ \(3\)](#)

[- \(1\)](#)

[ODGOVORI](#)

I tako mi iz obojene metalurgije poznatija kao cikara rafili smo bez plate meni kao pojedincu licno su ostali dužni milion tadašnjih para zaostale plate koje nikad nisam dobio moj otac je isto radio cak i duže od mene u drugom pogonu isto cifra je da ti se zavrti u glavi a jedini krivac za to je dušan petrovic

Branko 02.08.2020. 20:38

[+ \(0\)](#)

[- \(0\)](#)

[ODGOVORI](#)

@Misterija - Odlican spomenik. Najbolje od zlata da su ga uradili, mozda bi ovaj zadnji bio onda zadovoljan...

Daca 02.08.2020. 21:04

[+ \(1\)](#)

[- \(0\)](#)

[ODGOVORI](#)

SRAMOTA!

zorkaš 02.08.2020. 21:10

[+ \(0\)](#)

[- \(0\)](#)

[ODGOVORI](#)

Х И Зорка је заслужила монумент и то испред Зоркиног Солитера. Неколико њених фабрика и даље егзистирају и успешно послују, додуше под другим називима. Угаšени су погони чија организација, технологија и опрема нису могле да превазиђу ратна дешавања и вишегодишње санкције на: финансије, сировине и нарочито - енергенте. Х И Зорка је била организована по капацитетима и угледу на Југославију, са чијом пропasti је и сама претрпела турбуленције. За Шабац и околне општине је учинила више него све остале фирме заједно. Хвала јој!

Mile 02.08.2020. 22:30

[+ \(0\)](#)

[- \(1\)](#)

[ODGOVORI](#)

Selo je izgradilo Sabac. Drzava je dirigovala svim privrednim tokovima i odlucivala o tome ko ce da zaradi i gradi. Kad se drzava malo izmakla pocela je propast kako Zorke tako i ostalih giganata u bivsoj Jugoslaviji. Ta propast za Zorku pocinje vec osamdesetih godina. Kontakt III je prestao sa radom pre devedesete godine, bazna hemija je radila negde do 96 godine, Beli limovi rade sa kapacitetom 5 do 10% od projektovanog. Sve je to propalo pre 2000 godine izuzev fabrike lekova. Secate se onog vica kada je bilo bombardovanje. Svi su se cudili kako Zorka nije bombardovana. A onda su navodno iz NATO kazali kako su poslali bombardere koji su se vratili neobavljenog posla uz objasnenje da je pre njih bio tamo neko ko je porusio fabriku. Propast Zorke nema nikakve veze ni sa 5. oktobrom i novim vlastima.

Petar Popara Crni 02.08.2020. 22:59

[+ \(0\)](#)

[- \(0\)](#)

[ODGOVORI](#)

Po meni, taj spomenik treba da bude za zahvalnost svim radnicima Zorke, koji su radili u svim tim otrovima. Ko zna koliko ih je pomrlo od posledica... Znam za jednog rođaka, dok su bila ta "zlatna" vremena, dočekao penziju, dobio neku neizlečivu bolest i bam, ode za par meseci. A vala je trovala i dobar deo grada. Uvek se setim onog rozikastog praha celim putem pored Zorke a i dalje po gradu. Ruža vetrova nezgodna, sve ode na grad. Privatizacija, svi dobro znaju kako je prošla... Koliko nas je hranila, toliko nas je i trovala.